

Apró hirdetések.

Hirdetési díjszabás: Minden szó egy-szeri beiktatása 1600, vastagon szedett betűkből 3200 korona. Apróhirdetéseik felvétele: VII. Sip ucca 10. Jelíges levelek kettős borítékban ugyanoda intézendők. Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

Házasság.

FISCHER régi házasságkövető ajánlatai komoly és megbízható. Telefon: József 129—51. Dohány u. 68.

Nősülne gazdag földbirtokos, fess uriember. — Bővebbet FISCHER-nél, Dohány ucca 68.

Nősülne vagyonos gyáros, nősülne kifizető praxisu orvos, ügyvéd, nősülne fő-tisztviselő, nősülne nagykereskedő. Bővebbet FISCHERNEL, aki házasságokat csak jobb körökben ajánl. Dohány u. 68.

Független uriaszony 10 ezer dollár készpénzzel férjhezmenne középkori uriemberhez. Bővebbet FISCHER-nél, Dohány ucca 68.

Benősülne intelligens, kellemes megjelenésű uriember, üzletbe, vállalatba, gazdaságba, pénz, hozományra nem reflektál. Bővebbet FISCHER-nél, Dohány u. 68. Telefon József 129—51.

Kitűnő jömenetű üzlettel és gyönyörűen berendezett lakással, jómódu uriember nősülne, hozomány nem fontos. Bővebbet FISCHER-nél, Dohány u. 68.

Vezető állásban lévő főtisztviselő, házias, de intelligens, jó családból való leányt feleségül venne. — Bővebbet: FISCHER-nél, Dohány u. 68.

FISCHER az ország minden részéből legjobb házasságokat ajánl. Dohány u. 68. szám.

Saját házában, régi nagyforgalmú és elegáns üzlettel rendelkező jómódu uriember nősülne. Bővebbet FISCHER-nél, Dohány ucca 68.

Földbirtokos férjhezadná leányát tekintélyes készpénz és ingatlanhozománygal. Bővebbet FISCHER-nél, Dohány u. 68. sz.

Nyomatott a HELIOS könyvnyomdában Budapest, Sip ucca 3.

Önök is tudni kell!! Hogy FISCHER házasságkövető csak egy van; Dohány ucca 68.

Fővárosban szépen berendezett lakás és forgalmas üzlettel rendelkező uriember nősülne. Bővebbet FISCHER-nél, Dohány ucca 68.

Vagyonos család nagyobb készpénzhozománnyal férjhezadná leányát. Bővebbet FISCHER-nél, Dohány u. 68.

FISCHER diszkrétan, legfinomabb formában házassági ismerkedést hoz. Dohány ucca 68.

FISCHER házasság ajánlatai megbízhatók. Telefon József 129—51. Dohány ucca 68.

HAZASULANDOK hasznos útmutató könyve megjelent!!! Nélkülözhetetlen, tanulságos tanácsadó!!! Szenzációs!! Beszerezhető 10 ezer koronáért Korányiné legmegbízhatóbb privátsadchen irodája útján: Garay tér 16. Házasságkövetítésemet utólagosan fizethetik.

HUGOMAT, akinek faluhelyen jólmenő korcsmája, 35—40 millió értékű ingatlana és 25.000.000 korona készpénze van **הוסיף להוסיף**-hoz férjhez adnám. Leveleket **הוסיף להוסיף**, jelige alatt a kiadóhivatal továbbítja.

JÓ HAZAKBA jártas sadchenok küldjék be pontos címüket e lap kiadóójába »Sidach« jelígre.

ÖZVEGY, feltűnően csinos uriaszony hozzámenne jómódu középkori uriemberhez. »Boldogság biztosítva« jelígre e lap kiadóójába.

ELŐKELŐ családból való, fiatal, művelt, csinos sógornőmet férjhezadnám. Lakás és kelengye van. Bővebbet levélileg. Leveleket »Különleges« jelígre kérek.

MAGAS, intelligens, több nyelvet beszélő fiatal leány, irodai képzettséggel bír, férjhezmenne jó kondícióban lévő, vallásos fiatalemberhez. »Házasság 21« jelígre a kiadóba.

TIZENKILENC éve közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi ut 57/b. Telefon. (Cégnélküli levelezés.)

Állást keres.

TÖBB nyelvet perfektül beszélő urileány irodai alkalmazást vállal. Jó fizetés megkívánatik. — Jelige: »Rendkívül ügyes.«

BORSZAKMÁBAN jártas vallásos fiatalember elhelyezkedést keres. Lehet vidéken is. Szíves megkeresést »Ügyes és megbízható« jelígre e lap kiadóójába.

INTELLIGENS izr. urileány, perfect gyors- és gépirónő állást vállal, lehetőleg azonnali belépésre. Jelige: »Szerény igényű.«

JOBBSALADBÓL való izr. leány, ki a háztartásban jártas, állást keres jobb vallásos családnál, hol családtagnak tekintenek. — Cim: Kohné Püspökladány, Bethlen u. 286.

Különféle.

ERTELMES, ügyes intelligens hölgy bizalmi állást keres, lehet üzletbe mint eladónő, vagy nagyobb vállalatnál mint kiadónő, esetleg urhölgnél mint társalkodónő, vagy ezekhez hasonló. Varráshoz is ért. Leveleket »Sikerült« jelígre kér a kiadóba.

Örömmel tudatjuk t. Hittestvéreinkkel, hogy szövődésünkben mostan négy-öt árva tudunk elhelyezni. Egészséges, ép, jól megtermett 14 éves fiúk november 25-ig jelentkezzenek. Rövid idő alatt tanulják meg a mesterséget, szépen kereshetnek és később önállósíthatják magukat. — Első Magyarországi Talisz-Szövöde, Balkány.

Verlässlicher שמחה Weitzen zu haben bei HERMAN WEINER JÁSZKARAJENŐ.

PANETH-féle
orth. פנעט
SZALÁMIGYÁR
Debrecen

Ajánlja elismerten legjobb szalámi, füstöltus és virstli-gyártmányait a legolcsóbb napi árak mellett. Sztéküldés postacsomagokban. Cim: **Paneth Szalámigyár Debrecen.** Telefon: 7—22.

Felelős nyomdavezető WEITZ KAROLY

Budapest, 1926. november 26.
5687. kisleve 20.

5000 korona.

II. évfolyam, 44. szám.

ZSIDÓ UJSÁG

A MAGYAR ORTHODOX ZSIDÓSÁG HETILAPJA. • MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., SIP UCCA 10.
TELEFON: József 125—90.

ALAPITOTTA:
GROSZBERG LIPÓT

ELŐFIZETÉSI DIJ: 1 ÉVRE K 240000
" " 1/2 " " 120000
" " 1/4 " " 60000
Postachequekontó-szám: 50.791.

Zsidó testvériség és orthodox szervezet

Lapunk múlt heti számában foglalkoztunk Horovitz J. jelenleg Frankfurtban időző jeruzsálemi rabbinak az „Israelit“-ben megjelent és a pesti kongresszusi hitközségi vezetők által hangoztatott konzervatívizmusról szóló cikkével. Kötelességünk volt azt megtenni, nemcsak a szóban forgó ügy magyar-orthodox szempontból való fontossága miatt, hanem a cikkirő általánosan tisztelt és nagyrabecsült egyéniségére való tekintettel is. Éppen azért külön akarunk foglalkozni a fejtegetésnek egyenesen a „Zsidó Ujság“-nak címzett részletével.

Horovitz rabbi ur azt írja ugyanis

„A „ZSIDÓ UJSÁG“ c. orthodox organum majdnem kéthasábos cikkünk csupán egyik részletével foglalkozik. E részletben rámutattam mint figyelemreméltó jelenségre, arra a hatalmas ellentétre, amely az egykori névleg kongresszusi tagok között, akik a Sulchan Aruchot fanatikus buzgalommal támadták és a mostani epigonok között, akik a Sulchan Aruch alapjára akarnak helyezkedni, fennforog. Azt, hogy ez az eljárás utánzásra méltó példa volna Németország és Erecz-Jiszróél számára, a „ZSIDÓ UJSÁG“ nem akarja elismerni. Meg kell oldani azt az alternatívát, a melyet a jelenkori események elénkbe tárnak: vagy erőszakos beolvasztás vagy önkéntes csatlakozás. Meg kell oldani a kérdést, melyik a lelki-

ismeret megnyugtatója és a béke helyreállítására vezető legcélszerűbb megoldás? Tud talán a „ZSIDÓ UJSÁG“ más kivezető utat? Avagy a hithű érdekek e veterán harcosának közömbös e, ha állandó elleneséges testvérharc által a kedélyekben az elszakadás még mélyebb lesz? Nem akarjuk azt hinni!”

A „hithű érdekek veteránja“, a kit Horowitz rabbi ur apasztrofál, Groszberg Lipót immár örök nyugalomra tért. De nagyon könnyű nekünk az ő szellemében válaszolni a rabbi ur kérdéseire.

Ha a nem orthodox testvéreink vezetői azt mondanák: mi nem tartjuk a vallástörvényeket mint ti, nem őrizzük meg a szombatot, nem neveljük gyermekeinket a miczvok gyakorlásában, a ritualisban megnyilatkozó kedüsöt nem domborítjuk ki annyira, mint ti, ellenben: többet teszünk a zsidó névnek a külvilág előtti megbecsülésért mint ti, társadalmi pozíciókkal inkább erősítjük meg a zsidóság jogi helyzetét mint ti, kifelé több jótékonyt gyakorolunk mi, mi azt hisszük a mi utunk helyesebb, mint a ti ceremonialis vallásosságok, — de azért bármiben különbözünk is, egyesít bennünket a Semá Jiszróél és az, hogy mi is Avrohom, Jiczchok és Jákov gyermekei vagyunk, akkor melyik orthodox ember nem mondaná, hogy a két külön szervezetben egyesült zsidóság egymás mellett karöltve haladjon?

Ez őszinte beszéd volna. Ilyen alapon felépíthető a békés együttműködés lehetősége. Ez a helyzet meg van már a hazai neológiában legalább 15 év óta. Így volt már a háboru alatt. Csak öt év óta kezdik Pesten hirdetni a Sulchan Aruch-hoz való hűséget. E kijelentésben azonban nincs tartalom. Ezért veszélyes, ha az orthodox közvélemény nincs felvilágosítva arról, hogy a „Sulchan Aruch“ neve körülbelül olyan szerepet játszik, mint amikor Pesten a teljesen tréfli-vendéglők nagy betűkkel kiírják „kóser“, vagy legalább egy „Mogen dovid“-ot rajzolnak a címtáblára. Meggyőződédsünk szerint nem őszinte ellenféllel szemben a régi zsidó előírás szerint kell eljárunk: chabdeh i v-chosdehü (tiszteld, de légy óvatos vele szemben). Az orthodox zsidóságnak minden országban igyekezni kell szervezetét kiépíteni s a külön szervezet alapján békésen dolgozni nem-orthodox testvéreinkkel.

Magyarországon kívül ez a helyzet nehezebb, mert az állam nincs segítségére a szervezet kiépítésének, de viszont a külföldön elvű neológiával van dolga, amellyel szemben a küzdelem könnyebb, értékesebb és célravezetőbb. Ha addig várunk, amíg Németországban és Erecz Jiszróélban a béke azon az alapon fog helyreállni, hogy a nem-orthodoxok kijelentik, hogy a Sulchan Aruch alapjára helyezkednek, akkor a békekötést, amelyet, Horovitz rabbi urral együtt minden jó zsidó óhajt, Eljohü Hanovi idejére toltuk ki...

A miskolci hitközségi elnök ünneplése

A miskolci orth. izr. anyahitközség impozáns keretek között ünnepelte Feldmann Mór hitközségi elnököt, a nemrég felavatott izraelita felső leányiskola létesítése és felépítése körül szerzett elvülhetetlen érdemeiért. Győri Ödön, dr. Kürcz Jakab és társai által kért rendkívüli ünnepi közgyűlésen foglalkozott a hitközség az elnök érdemeinek megörökítésével. A közgyűlés folyó hó 21-én nagyszámu közönség jelenlétében, emelkedett hangulatban folyt le. Mandula Mór hitközségi kultuszelnök elnöklelté alatt.

Győri Ödön nagyhatásu beszédében előterjesztette a következő javaslatot:

»A miskolci orth. izr. anyahitközségnek 1926. évi november hó 21-én külön célra összehívott rendkívüli közgyűlése, áthatva azon elvülhetetlen érdemeiktől, melyeket a hitközség ezidőszerinti elnöke Feldmann Mór, a felsőleányiskola monumentális épületének, nehéz viszonyok között folytatott építkezése és felszerelése körül szerzett, örömmel és lelkesedéssel megragadja az alkalmat, hogy hálájának és elismerésének a mai közgyűlés jegyzőkönyvében kifejezést adjon. Egyidejűleg utasítja az elnökséget, hogy ezen elismerésnek maradandó és az utókor szá-

mára buzdító példaként szolgáló módon leendő megörökítése céljából a szükséges további intézkedéseket haladéktalanul tegye meg.«

A közgyűlés egyhangu nagy lelkesedéssel fogadta el Győri Ödön indítványát.

Klein József birtokos, dr. Silbiger Bertalan városi tiszti főügyész és dr. Rosenberg Márton ügyvéd előljárásági tagokból álló küldöttség meghívására megjelent Feldmann Mór hitközségi elnök, akit a közgyűlés kitörő lelkesedéssel fogadott. Miután a szűnni nem akaró tetszenyilvánítások lecsillapodtak, elnöklő Mandula Mór közölte az ünnepelt elnökkel az egyhangulag elfogadott határozatot és a maga részéről is meghajtotta előtte a hála, a tisztelet és az elismerés zászlaját és kiemelte Feldmann Mór nemes és önzetlen működését, nemkülönben vasszorgalmát, amelyekkel a hitközségnek vagyonra rugó megtakarítást szerzett. Ezután I.-ten áldását kérte reá.

Feldmann Mór meghatottan vette tudomásul a hitközség ovációját és gondolatokban gazdag, nagyszabásu beszéddel viszonzta az üdvözlést, amelyből a következőket közöljük:

Igen tisztelt Közgyűlés!

Mint ismeretes, ezen ünnepel-

tetés elől minden örömmel ki akartam térni; nem tettem azonban ezt azért, mivel biztosítékot nyertem aziránt, hogy ez nem személyemnek, hanem a hitközségi elnöknek szól, s miután én, aki ezidőszerint a t. hitközség megbízásából az elnöki székben ülök, első sorban tartozom az elnöki tisztség tekintélyét tisztelni, nem térhettem ki a hitközségi elnök iránt megnyilatkozó ezen spontán elismerés elől.

Azt mondják, hogy vezetőségünk büszke lehet alkotására. Elnökségünket ezen ünnepeltetés azonban büszkévé nem tette. Mert mi ezen mulandó földi érdemekkel igazán nem büszkélkedünk.

Központi metszőhely létesítése, elhanyagolt épületeink alapos kintatározása, pászka házépületünk és berendezésének átrestaurálása, udvarok burkolata, illetve aszfaltozása, partfalak építése, iskolaépület, jesiva bét-hamidrás és menza-épület építése stb., ezen mind látható művekért kapott elismerés, bár emberi számitás szerint örök, de magasabb fogalmak szerint mégis mulandó.

Örök csak a fizetség, amit mi véges szemeinkkel nem látunk és aminek gyümölcsét földi életünk befejezése után élvezünk, s ezt azon becsületből és tisztességből elvégzett munkákért kapjuk, mit Önök nem látnak ugyan, de mi sok-sok fárasztó napot töltöttünk

Majd megvendégelte őket és soká fennmaradtak. Másnap reggel távozásuk előtt Élijohu imát mondott, minekutána a vendéglátó gazda egyetlen tehene kimult. Ezt látva R. Josua, eltelt csodálkozással és gondolta magában: Ez legyen a szegény ember jutalma, amiért olyan szívesen fogadott bennünket? És szólt R. Josua: Uram, miért ölted meg a szegény ember tehenét. Ez felelte: emlékezzél megegyezésünkre, hogy nem fogsz kérdezni semmit, különben itt hagylak.

Egész napon uton voltak és estefelé betértek egy gazdag ember házába, aki nem törődött velük, hagyta őket étel és ital nélkül. A gazdag ember házában volt egy fal, ami dűledező félben volt és a gazda épen azzal volt elfoglalva, hogy azt megjavítsa. Másnap reggel a mester imádkozott és a fal önmagától helyre állott. Amikor Ezt R. Josua látta, még nagyobb

szomorúság hatalmasodott el lelkén, de nem szólt semmit sem.

Igy vándoroltak együtt. Amikor beestledett, elértek egy nagy imaházba. A padok aranyból voltak és az egyik benszült meglátva őket, kérdezte: ki fog enni adni ennek „a két koldusnak”? Egy másik így felelt: elég lesz számukra, ha kenyert és vizet kapnak. Ott maradtak az imaházban reggelig. Amikor utnak indultak, Élijohu azt mondta a város lakóinak: Isten engedje, hogy *mindnyájan vezetőik lehessetek*. Rabbi Josua szomorúsága fokozódott, de nem szólt semmit sem.

Naplényugtakor elértek egy másik városba. Itt nagyon szívesen fogadták őket. Megvendégelték és szállással látták el őket és másnap reggel Élijohu imádkozott értök és azt mondta nekik: Isten *ne engedjen közületek csak egyet vezetőszerepre*.

Mikor R. Josua ezt meghallotta, már nem

el ezekkel való heves tárgyalások között.

Másfél éves fáradtságos és egészséget gyötrő tárgyalások után megteremtették a magas Minisztérium döntésével a szefard-imaegyesülettel a békét, melyért előző elnökségek is sokat fáradoztak. A jótékonyág helyes alkalmazásával sok arra érdemes, szemérmes szegénynek száritjuk fel könnyeit. Alapítványainknak az alapítók szellemében való kezelése a zsidó szível és helyes zsidó szellemben való beállítása azon munkakörben, hol sok-sok zsidó kéz kap, ha csak átmenetileg is, megélhetéshoz való munkát. Ezen és hasonló munkáink láthatatlanok kedves munkája, melyért szívesen eltűrünk és elszenvetünk sok minden minket igazán jogtalanul és igaztalanul érő bántódásokat.

Tisztelt Uraim! Mint ahogyan a nehezebb fajsúlyu folyadék a könnyebbrel nem egyesül, ha azt bármily mechanikai erővel is akarjuk egyé vegyíteni, azt magából kiveti, úgy veti ki magából a társadalmi és felekezeti életben az igazság »emesz«, a hazugságot a »sékert«. Ez a kettő együtt nem fér össze, ez a kettő nemcsak hogy nem vegyül, de még csak nem is keveredhetik.

És amint csak a tiszta erkölcs és igazság képezheti alapját mindennek, ami maradandó és örök-

birt hallgatni és szólt: most azonban tárd fel nekem a te eljárásodat." Élijohu válaszolt: De akkor el is kell válnunk.

Tudd meg tehát a következőt:

Ugy volt elrendelve, hogy a szegény embert, akinek házában megrontottam a tehenet, szerencsétlenség éri, mégpedig az, hogy felesége meghal. Azért könyörögtem Istenhez, hogy egyik bajjal megválthassam a másikat, a nagyobbbat, mert a szegény ember felesége igen derék asszony.

A gazdag embert pedig az volt, hogy ha a fal leszakadt volna, talált volna ott elásott kincset és mert rossz volt, megakadályoztam ezt és különben az én falam is, amit felépítettem, nemsokára össze fog dűlni.

Az pedig, hogy a rosszlelkű embereknek kívántam, hogy mindegyik vezér legyen, a legnagyobb átok, mert ahol mindenki vezér akar lenni, mindig van viszály.

életü, úgy hiszem, hogy meg fogja találni módját városunk zsidó közölete is, hogy kidobva magából az igaztalan és koreslelkűeket, visszaállítja a tekintélyét mindazoknak, akik »becorché cibur beeminó« a jó I.-ten pedig áldását küldi mindazokra, kik az igaz ügynek szolgálatában állanak.

Az emlékezetes közgyűlés az Elnök életésével ért véget.

A román királynő Amerikában

Mária román királynő most Amerikában időzik, állítólag egy dollárkölcson érdekében. Természetesen igyekszik kedves lenni minden oldalra és csak ugyontja a zsidóbarát nyilatkozatokat. Legutóbb levelet irt Oskar Leonard-nak, aki Romániában a Joint-segélymunkát vezette. A levélben azt írja a királynő, hogy fejezze ki nevében az elnöknek, Mr. Felix Warburg-nak azt a bámulatot, amelyet a Joint munkája iránt érez és azt a készséget, hogy támogatni fogja a Joint törekvését, aminthogy eddig is résztvett minden emberbaráti és jótékonyági munkában, függetlenül a felekezeti hovátartozandóságról.

A címzett közzé tette a levelet, de egy utóiratban megjegyezte, hogy az utolsó években, amelyekben a romániai zsidó diákok élete oly rettenetes marti-

A barátságos város lakóinak pedig azért kívántam, hogy ne legyen közülük csak egy vezető, mert akkor »városuk« rindben lesz.

Ezek után szólt Élijohu R. Josuához: most már el kell válnod tőlem, de tanuld meg, hogy mit láttal tőlem.

Ha látsz i.-tentelent kire mosolyog a szerencse, ne légy kétségbeesve, mert a szerencse is csak szerencsétlenséget hoz neki. Ha viszont egy jó embert látsz, aki kinlódik, ne juss indulatba és ne vond kétségbe I.-ten igazságosságát, mert az Ő itelete igaz, szemei örködnek az ember tettei felett és ki mondhatja neki, hogy mit teszel?

Ezek után Élijohu Hanovi békeüdvözléssel ott hagyta Rabbi Josuát.

Orth. כשר
CERES
a szokott kiváló minőségben minden fűszer-, csemege- és élelmiszerüzletben kapható
HUTTER JÓZSEF
Szappangyár **OLAJIPAR** részvénytársaság
Budapest, Erzsébet-körút 6. szám.

rium volt, a királynő nem tartotta szükségesnek egyetlen egyszer sem felemelni szavát az elnyomottak érdekében.

A »Jewish Tribune« ujság nyilvánosan felhívja a királynőt, hogy ne elégedjék meg az Amerikában hangoztatott szép szavakkal, hanem hazájába való visszatérése után tegyen is valamit a zsidóság egyenjogúsítása és polgári egyenlősége érdekében.

Ugyan azt hangsúlyozta az ismert reform-hitszónok, Stephen Wise. Azt mondta: »üdvözlünk kell Amerikában oly disztignált személyiséget, de még a vendégszeretet ünnepélyes hangulatában sem szabad hallgatni, ha az emberek életéről és haláláról van szó. És ez az eset áll fenn a román zsidók tekintetében. A mit a királynő a romániai zsidók helyzetére vonatkozó kérdésekre mondott, az egyáltalában nem megnyugtató. Annnyira nem, hogy kénytelenek vagyunk a királynőt figyelmeztetni az amerikai fair play (tisztességes játék) követelményeire. A romániai zsidók békések és hazafiások. Felkérjük a királynőt, mint Amerika barátóját, hogy lépjen sorompóba a zsidóság jogaiért.«

Hón öhajtjuk, hogy ezek az amerikai lapvélemények és szónoklatok hatást gyakoroljanak a királynőre. De őszintén szólva: nem hiszünk benne. Ha meglesz a kölcson, felejtve lesz minden és tovább dul a gólsz.

לזכר עולם יהי צדיק

GROSZBERG LIPÓT EMLÉKE

Debrecen püspökétől kapjuk a következő történelmi dokumentum számba menő levelet:

A „Zsidó Ujság”
Tek. Szerkesztőségének
Budapest.

Nagy szomorúsággal vettem a hirt becses lapjuk aranytollu szerkesztőjének: Groszberg Lipót urnak haláláról. Nem tudom, hogy tiszta látása, tömördek tudománya, nemes lelke, zsidóvallásáért s egyben magyar hazájáért lelkesülő szíve és fáradozó munkássága közül melyik imponált jobban nekem. Az bizonyos, hogy azok közül való volt, a kiknek szellemi magas szintjéből sokat tanultam.

Fogadják elhunytá alkalmából igaz részvéteimet,

Szeretettel
Dr. Baltazár Dezső

A hírneves pozsonyi főrabbi, Schreiber Akiva, meleg érzésű héber sorokkal kereste fel tanítványát Groszberg Jenő főszerkesztőnkét. A levelet eredetiben közöljük lapunk más helyén. Itt csak rövidebb alakban adjuk tartalmát:

»Az elszomorító hír minden zsidó erénnyel ékeskedő apádnak elhunytáról érkezett hozánk is. Nagy fájdalmat okozott mindenütt. Különösen azoknál, akik még ismerték azóta, amikor a jesiva jeles növendéke volt. Azóta is megőrizte szeretetét a jesiva iránt. Ha főiskolánk érdeke megkívánta, tettel és írásban mindig rendelkezésére állott. Különösen kitűnő szolgálatot tett a jesivának, amikor az »Allgemeine Jüdische Zeitung«-ban az internátus építését propagálta. I-ten jutalmazza meg őt

a zsidó egyetemes érdekek szolgálatában szerzett érdemeiért. Te pedig, szeretett Tanítványom, légy erős és állj sikerrel a vallási igazság szolgálatába.»

A hunfalvi világhírű jesiva vezetője Horovitz Jóna főrabbi lapunk más helyén eredeti zsidó szövegben közölt megemlékezésében a »Zsidó Ujság« elhunyt megalapítójára vonatkoztatja a Szentírás szavát: »Nem tudjátok-e, hogy fejedelmi nagyság hullott el a mai napon Izraelben«. Az érdemet rendszeresen csak az idők folyamán ismerik el, de Groszberg Lipót érdemét már most is értékeli a régi Magyarország egyetemes orthodoxiája. A mai időben, amikor a sajtóban félrevezetik az ifjúságot a vallástalanság, a vallásnélküli nacionalizmus jelszavával, mindenki belátja, milyen fontos az orthodox sajtó. A Megboldogult nem tartozott azok közé, akik a nyilvánosság előtt hirdetik a vallásosságot, s magánéletükben másképpen viselkednek. Felejtetetlen maradt a cikkíró főrabbi ur előtt az a péntek este, amelyet egykor Groszberg Lipót családi asztalánál töltött. Ekkor látta csak, hogy a Megdicsőült milyen legmagasztosabb értelemben fogta fel Izraelnek és a Tórának a Szináj hegyén kötött frigyét. Az orthodoxia előharcosának emlékéket meleg kegyelettel fogja megőrizni a zsidóság.

Az orthodox ifjúság a Tóra zászlaja alá való sorakoztatásában döntő fontosságra hivatott budapesti »Tiferesz Bachurim« egyesület elnöke Groszberg Lipót fiához a következő levéllel fordult:

Nagyságos
Groszberg Jenő urnak,
a Zsidó Ujság főszerkesztőjének
Budapest.

Kedves Parátom!

Mély megilletődéssel és szomorú szívvel ragadom kezembe a tollat, hogy eleget tegyek egy szomorú kötelességemnek, melyet egyesületünk a »Tiferesz Bachurim« vezetősége rám hártott.

Mély fájdalommal bár, de mégis az I-teni végzésben való odaadó megnyugvással kellett tudomást vennünk arról, hogy a *meg nem alkuvó orthodoxia vezérlő csillaga*, az őszinte és bátor szó harcosa Groszberg Lipót Ur **ל** már nincs. Eltűnt: az égbe szállt a vallásosság törhetetlen terjesztője, a sokat szenvedő, de az élet és a gólsz minden akadályát mégis leküzdő vallásos zsidóság szimbóluma.

Ugy érzem, mintha társadalmunk épületének egy erős oszlopa dőlt volna ki, mintha a Gondviselés vissza vette volna tőlünk leg-erősebb fegyverünket a »tollat«, amely a megboldogult kezében az Isten remeke volt.

De nem! **אין עונשין אלא מוחרין** Bennünket nem büntet, hanem figyelmeztet az I-ten. Az Ön kezének áll ez a toll, mely régi hivatását kell hogy teljesítse. Ez legyen kezében az az ősi fegyver, mely kiméletlen módon pusztítja a gatz társadalmunkból, de legyen az kezében oly eszköz is, mely egy jobb jövő és erősebb, hithű generáció alapját veli meg. Kövesse Atyja **ל** tanításait és az ő szellemében álljon minden olyan posztra, ahol Ő reá szükség volt. Ápolja, tisztelje és nevelje az ifjúságot, melynek irányításában Atyjának is nagy szerepe volt és meglátja, **כל הנזדרים אינן לוקין** hogy Apjának csak a teste költözött el, de a lelke: az itt van Ön mellett.

Kiváló tisztelettel

óbudai Freudiger Sámuel
mint a budapesti Tiferesz
Bachurim elnöke.

A Dunaszerdahelyen megjelenő orthodox lap »Der jüdische Herold« a következő nekrológot közli:

Das Thoratreue Judentum hat einen schweren Verlust zu beklagen. Leopold Großberg ist in Budapest nach einem schweren, langen Leiden im Alter von 57 Jahren frühzeitig seiner Familie, seiner Gemeinde und der jüdischen Publizistik entrissen worden. Leopold Großberg war der Begründer und langjährige Herausgeber der »Allgemeinen Jüdischen Zeitung«, in Budapest. Die Orthodoxie Ungarns hat in inopanter Weise ihrem publizistischen Vorkämpfer die letzte Ehre erwiesen. Die Rabbiner Sußmann, Sieif, Groß u. Welz sowie sein ältester Sohn haben in ergreifenden Worten dem Schmerze seiner Gemeinde und seiner Familie Ausdruck gegeben.

Súlyos rituális aggodalmak a csokoládé fogyasztásnál

Hirsch rabbi ur Félegyházáról héber levelet intézett lapunk főszerkesztőjéhez, amelyben arra buzdítja, hogy megb. Apja **ל** szellemében folytassa a küzdelmet a zsidó vallásosság érdekében és védelmében. Ez alkalommal említést tesz a hazai orthodoxia egyik kiváló rabbinikus tekintélyével, a mádi gaonnal **ר** folytatott levelezéséről, amelyben ez hivatkozva a »Chaszan szófer« szerzőjére, szükségesnek tartja a zsidó fogyasztóközönség figyelmét felhívni arra, hogy a csokoládé készítésénél súlyos vallástörvényi aggodalmak merülhetnek fel. Épen azért tudatára kell juttatni minden, az orthodox kóser háztartást komolyan vevő hittestvérnek, hogy nagyon vigyázzon, milyen csokoládét használ fogyasztásra, vagy a konyhában. Mert nagyon könnyen

előfordulhat ama eset, hogy orth. kóser hus után olyan torta kerül az asztalra, amely a legsúlyosabb tilalom alá esik.

A nevezett rabbi ur orth. publicistikai kötelességünknek mondja a csokoládé-ügy feltárását a zsidó nyilvánosság előtt. Készséggel tesszünk eleget a felszólításnak, épügy mint annak idején szövéttük az *élelmészénel* szükséges rituális óvatosságot és foglalkoztunk azzal, hogy a *pálinkának* a szesz helyett seprüből való előállításának olcsósága miatt vigyázni kell, milyen eredetű a pálinka.

Ennek kapcsán kijelentjük, hogy *ebben az évben nincsenek aggodalmak a pálinkafogyasztás terén*, mert nem kell attól tartani, hogy szesz helyett borseprüből fogják főzni, lévén ebben az évben a *seprü drágább* a szesznel.

Ellenben a csokoládéfogyasztásnál helytálló a Tóra figyelmeztetése: »légy óvatos és őrizd vallási lelkedet nagyon.«

אדמה בשך

Vénus ételzsír

Snyders győrszigeti orth. főrabbi ur hechserével ellátva

Vénus ételolaj

kiváló minőségben minden fűszer, csemege- és ételízesítő-üzletben kapható

Gyártja:

OLAJMŰVEK R. T.

Kohn Adolf és Társa

Győr—Budapest

Báthory ucca 5. Tel.: T. 8—22.

Képviselet:

Sussmann Lipót és Társa

Telefon: „Ujpest 161“

Harc a sechito-ellenes front ellen Németországban

Már megirtuk, hogy a bajor antiszemitaoknak sikerült a bajor tartománygyűlésen oly javaslatot ki- eszközölni, amelynek értelmében levágás alatt a vagómarhát el kell kábitani. Ezzel tehát a sechito lehetelenné lenne téve. A javaslatot — mint megirtuk — szociáldemokraták is támogatták bosszúból azért, mert a müncheni neolog rabbi tiltakozott a fejedelmi vagy- nok állami célra való lefoglalása ellen.

Azóta az ügy nem került le a szőnyegről. Törvény ugyan még nem létezik, mert ehhez nemcsak a tartománygyűlés határozata szükséges, hanem a birodalmi gyűlés hozzájárulása is, de ezzel kapcsolatban az antiszemita érzelmek kifejezésére bő tér jut. Egy egész sechito-ellenes front van keletkezőben, amelynek élén a müncheni állatvédelmi egyesület áll. Legutóbb hozzája csatlakozott a gyakorló állatorvosok szövetsége, valamint a »német községi állatorvosok szövetsége.« Ezzel szemben áll az állatorvosi tudomány különbözőségeinek kijelentése, hogy a sechito sokkal humánusabb ölési mód, mint a letaglózás. Az egyre terjedő agitáció öneszméletre bírta a német zsidóságot is, hogy a tudománytalan zsidó ellenségekre megadják a méltó választ. Legutóbb a szélső neológok lapjában (C. V. Zeitung) hosszabb cikk jelent meg a kérdéssel és a zsidó ember vállalási belügyekbe való kelleitlenül botrányos beavatkozásnak minősíti a sechito-ellenes agitációt és ezzel szemben egységes zsidó frontot sürget.

✪✪✪✪✪✪✪✪✪

Gyermekek Kérjétek
ifjakk és Chanukára
leányok a »Bosztana!«-t

Hittestvérünk! Csak szombattartó cégnél vásároljon!

Posztó-, divatszövet, szabókellékek áruházában és kicsinyben. Különlegességek uri- és női-szövetekben — Billiard és játékasztal-posztó

Seidner Lipót

áruházában, Budapest, Kertész-u 43. Telefon: 134-74.

A Zsidó Ujság előfizetőinek 5 százalékos kedvezmény!

SIRKÖVEK

A leg-
olcsóbb
árban
kapható!

מצבות

ADLER J. sirkőraktárában
Budapest, VII., Károly-körút 7.

Szombaton és ünnepe-
napon zárva.

יחודם אנלים

Groszberg Lipót gyászolójának megvigasztalása

Elhunyt főszerkesztőnk hozzátartozói hálásan köszönik a sokoldalú megnyilatkozó részvételt s fájdalomukat enyhítette a lenn következőknek gemilusz cheszed-látogatása:

Abelesz Miksa	Frend Jakab
Adler I.	Friedmann Jakab
Altmann Sámuel	Friedmann Elek
Berger Ignátz	Feiner Lipót
Blau Jónás	Fried József
Boxhorn József	Fried Ferenc
Blau Miksa	Gabel Gyula
Brunner Lipót	Grünhut Márton
Büchler József	Grünwald Gusztáv
Benedikt Ödön	Goldberger Dávid
id. Blau Lipót	Goldsand L. Leó
ifj. Blau Lipót	Györi Vilmos
Blatt Sámuel	Geczovits Vilmos
Braun Elek	Grünwald Béla
Bródy Simon	Grünwald Lipót
Berger Sámuel	Guth Ignátz
Bohrer Jakab	Gringlinger Joachim
Bernfeld Kálmán	Gelb Herman
Binetter Jenő	Gerő Emil
Berger Henrik	Grosz J. József rabbi
Bohrer Feivel	Gärtner Sándor
Bohrer Jakab	Guttlohn Zsigmond
Benedikt Jenő	Grosz Dávid
Bernfeld Kálmán	Gausl Gyula
Blau Miksa	Hoffmann Fülöp
Bernstein Salamon	Horn Henrik
Bunczel Márk	Herskovits Ármin
Csillag Ignác	Herczog József
Csillag Jakab	Herczog N.
Duschinsky Mór	ifj. Herczog József
Deutsch Alfréd	Irányi Mayer
Danczinger József	Kiss Márton
Deutsch Vilmos	Königsberg Ábr.
Deutsch Géza	Kövesi Ignátz
Eisner Samu	Knöpfler Bernát
Ernszt Márkus	Krausz Manó
Epstein Mór	Kahán Áron
Engelmann Mór	Katz Lipót
Engländer Jenő	Korein Dezső
Ernst Fülöp	Klein Márkus
Fejér Géza	Kleinmann Lipót
Fischer Ármin	Korkes József
Friedmann József	Kornfein N.
Felsenburg Norbert	Kohn Emil
Dr. Friedmann Izidor	Klapfer Dezső
Feldmann N.	Kahán Frankl Samu

Katz Miksa
Klein Sándor
Kohn Sámuel
Kohn Ábrahám
Katzburg Manó

Lindenfeld Náthán
Liebermann Izidor
Lőwy Izsák
Lindenfeld József
Lőwy Lipót
Löffler Márkus
Löffler Henrik
Lőwinger Károly
Lőwinger Sámuel
Lőwinger Sándor,
Lőrincz József

Mandl Éliás
Müller Dávid
Mandel Ignátz
Moskovits Emil
Mayer Ignátz
Mayer Miksa
Mautner Henrik
Mandel Jenő
Mandelbaum M.
Mayer Lázár rabbi
Marton Jenő
Mózes Simon
Mózes Árpád

Neugewrütz Lipót
Néumann Simon

Pál Fülöp
Präger Sámuel
Pollák Salamon

Rosenbaum Gyula
Rebenwurz Izidor
Róth Henrik
Ratzersdorf Lipót
Rosenbaum Jakab
Reitmann Manó
Rosenfeld Ignátz
Rosenbaum Ernő
Rosenberg Lipót
Rosenbaum Vilmos

Silberstein Dávid, váci rabbi, a híres gaonnak, a váci főrabbinak fia, meleg sorokban áldoz az Elhunyt emlékének s fájlatja, hogy anyyi, I-tennek szentelt tehetség oly korán porba omlott.

Rosenberger József
Dr. Stern Simon
Schürmacher Adolf
Szántó M.
Stiefler József

Singer Simon
Spiegel Simon
Steif J. rabbi
Spiller Ernő
Süss Sámuel
Spiegel Menyhért
Sternberg Z. J.
Stein S. Sámuel
Sussmann Adolf
Spitz Hermann
Sonnenschein A. J.
Stern M. Márton
Salgó Jakab
Spitzer J.

Sussmann V. rabbi
Sonnenschein Lipót
Stern B. Sámuel
Spiró Adolf
Sussmann Dezső
Stein Salamon
Stern N.
Sternberg Simon
Schwarcz Sámuel
Schlesinger József
Schmutz Izsák
Schnürmacher I.
Schwarcz Ignác

ifj. Tauber Simon
Tauber Vilmos
Tauber Emil tanár
Topper Ignátz
Tannenbaum Mór

Virág Gyula
Weinstock Vilmos
Weingarten S.
Weisz Lipót
Weil Mózes
Weisz Kálmán
Zucker Henrik

Lehner Jochanan hitszónok (Püspökladány) siratja az elhunytban támogató barátját és hűséges tanítványát.

— Lordjan Lázár (Mezőkeresztes) fájdalommal nyugtatja a gyászlapot, amely a Belzi ezadik és R. Arje Groszberg elhunytáról ad hirt.

Tafler Jakab (Orosháza) azt kívánja, hogy a Boldogult által fölemelt zászló, a »Zsidó Ujság« tovább lobogjon és hirdesse az orthodox zsidóság szent elveit.

Jungreis Antal gyöngyösi főrabbi a ZSIDÓ UJSÁG megalapítójában „az Úr harcainak bajnokát” (lojchém milchamojsz Hasém“) látja.

Briszk J. D. kerületi főrabbi (Tiszadada) az egész zsidóság gyászát látja Groszberg Lipót elmulásában, mert erényeit jámborságát és erélyét teljesen a mi közösségünknek szentelte.

Chanuka-cikkek

Menóra stilszerű kivitelben, olcsó árakban. Képes árjegyzék díjtalan. Idei újdonság csontpöngettyű (trendeli) 6000 korona.

Szertartási cikkek nagy választékban
NEUMANN BENŐ
könyvkereskedés
BUDAPEST, Király ucca 8. szám.

Egy atya és anya inkább kitarthat tiz gyermeket, mint tiz gyermek egy atyát és egy anyát,

Vigyázz az első szóra, amit kimondasz
Előnyösebben jól hallani, mint rosszul látni.

A legrosszabb kerék a kocsin, a leghangosabb,

Dáleszt (szegénységet) és szalmát a lerongyolt csizmában nem lehet eltitkolni.

Jiddis közmondások.

Két galíciai zsidó legenda I. Ferencz József királyról.

A következő, a nagy fejedelelem iránti szeretetből áthatott legendák aktualitást nyernek I. Ferencz József halotti maszkjának a Magyar Nemzeti Múzeumba való e héten lefolyt ünnepélyes elhelyezése alkalmából.

I.

Hogyan lett császár I. Ferencz József

Az ifju főherceg nem gondolta, hogy király lesz, miután ő unokaöccse volt V. Ferdinándnak s nem fia. Egyszer vadászni ment egymagában egyszerű fogatán. Téli délután volt s a szürke égbolt mind sűrűbben hullatta a hópihéket.

Mint télen rendesen, már korán, négy óra után besötétedett s a hófódte uton alig tudott az ifju herceg kocsijával eligazodni. Mig végre teljesen sötét lett és utat veszítve, jobbra-balra hajtatott, de nem birt eligazodni a rengetegben. Ekkor egy bizonyos irányba terelte a lovakat, elhatározva, hogy bármédig is tart, így majd csak kitalál. De hiába, a vadon mind beljebb csalta, a lovak mind vadabban száguldottak. Egyszerre egy szegény, összetöpreődött, rongyos ruhájú koldussal találkozik, aki eltévedve az erdőben, félig megfagyott már. A herceg nemes szívével pillanatig sem gondolkodott, hanem maga mellé vette a koldust, bundájába takarta s tovább kereste a kifelé vezető utat. A koldus dermedéséből magához térve, könnyű szerrel mutatta meg a helyes ösvényt. Mielőtt elváltak, bámulva nézett a főherceg a koldusra, kinek alakja kiegyenesedett megnőtt és így szólt: „Az égi tanácsban elhatározták, hogy Te leszel a birodalom császára, nemes szived van. Engem küldtek ezért, hogy koldus alakjában próbára te-

gyem jószívűségedet. A próbát megállottad, megkönyörültél rajtam, király leszel!” Eltűnt az ősz, aki természetesen Elijohu próféta volt.

II.

Mióta vannak a zsidó katonák felmentve a szolgálat alól Jomkipurkor?

Galícia egyik határszéli városkájában unalmasan járkál vártán egy zsidó katona. Egyszerre ismerős, zümmögő hangok ütök meg fülét: nagyünnepi imák dallama. Fájdalmas érzéssel szökik át a gondolat agyában: igen, ma Jom-Kippur van, a legnagyobb ünnep és ő fegyverben áll vártán, míg otthon táleszban burkolva imádkoznak. Jó darabig sétált fel s alá nagy léptekkel, mind közelebb érve az egyszerű imaterembe, ahonnan a benső hangok kihallatszottak. Végre nem tudott ellentállani a templom utáni vágyának, puskáját a fabodéba, a vártába állítva, az imádkozók ablakához állott, jó 150 lépésre az őrhelytől. Elfeledve a napi parancsot, hogy a napokban maga Ő Felsége jön ellenőrző szemlére.

I. Ferencz József tényleg eljött ellenőrző szemlére. Közeleg az őrhelyhez a tisztekkel. Ezek rémulve látják a letett fegyvert s a távoli katonát. Ő Felsége vállára emeli a fegyvert, a tiszteket csendre inti és mint az ő szokta, nagy léptekkel közeledik a háttal álló hatonához, benéz az ablakon s megilletődve látja az imádkozókat, kiknek áhitata a vártán álló katonát mulasztásra, kötelességzegésre bírta. Képzeltető a katona rémullete, midőn megfordult... Még aznap este halálra ítélte a törvényszék, hogy másnap végre hajtsák is rajta. Kora reggel bitófa elé vezették az elítéltet s az utolsó pillanatban érkeztek meg Ő Felsége és a katonához közeledik, kinek

homlokát megérinti! *Már pedi, kit a király megérint, azt nem szabad kivégezni többé.*

E napon elrendelte Ő Felsége, hogy ezentul Jom-Kippurkor a zsidó katonák mentesek legyenek a szolgálatól.

Még csak 1 hétig tart Chanukai kedvezményünk

miért is szükségesnek találjuk i. t. előfizetőink figyelmét arra felhívni, hogy lejárt előfizetésüket postafordultával ujitsák meg és az átutalásnál jelezzék azon kívánságukat, hogy könyvünkre igényt tartanak.

„BOSTANAI“ regényünk az egyetlen magyar kiadásban és fordításban megjelent LEHMANN-regény, mely átdolgozása, kiállítása, stílusossága által a magyar zsidó könyvpiac szenzációjává vált. Sajnos, a kiadás már nagyon megfogyott, mi azonban mégis tudunk még néhány száz kötetet olvasóink részére rezerválni. A tömeges érdeklődés azonban, melyet eddigi felhívásunk kiváltott, megcsappantotta készletünket és így saját érdekében felkérjük, minden egyes előfizetőnk, kiknek előfizetése lejárt, hogy előfizetésüket minél előbb ujitsák meg azért is, mivel kedvezményünk már csak 1 hétig marad érvényben!

ZSIDÓ UJSÁG

kiadóhivatala.

~~~~~

Pár héttel ezelőtt Pesten Pappernél egy uriember cserébe **tévedésből elvitte bő. rőndömet**, melyben talisz, tefilin, törülköző, ricinus volt, helyébe elhozta az övét, melyben értékes dolgok vannak; rjön hozzám. *Kohn Béla, Váncsod.*

GALLÉROKAT, frakkmellényt új eljárással 8 óra alatt is KIFOGÁSTALANUL TISZTIT

a „KIRÁLY“ gőzmosoda, kelmeiéstő és vegytisztító
IV, Magyar-u. 6., V, Bálvány-u. 23., VII, Király-u. 15., VII, Dohány-u. 20. Telefon: 191-33.

A vidék részére külön postaosztály

Ugyanott a legkiválóbb vegytisztítás és kelmeiéstés.

Az új tisztítási eljárás folytán a gallérok háromszor annyi ideig tartják meg épségüket mint eddig.

Hygiénikus, egyszerű, olcsó Mikve-berendezéseket készít, átalakít, javít
GYENES ANTAL központi fűtés-, vízvezeték-, csatornázás- és fürdőberendezési-vállalata.
Debreceen, Arany János ucca 27. Telefon: 9-37.

דברי תנחומים

מאת הגאונים שליט"א דק"ק פרעסבורג ואונגדארף יע"א

ב"ה פה ס"ב ה' כסליו
 נוכח כולנו מורה לאורו לפיק.
 המנהג ציון וירושלים יתח בנפלים
 את כבוד תלמידי החבוב הרבני המופלג
 בתורה ויראת שמים מוכתר בנימוסים
 ובמעלות ומדות יהדיו המה תמים
 על ראשו למעלה כש"ה
 מ"ה יוסף גראסבערג נ"י

השמועה המעציבה מפטירת אבן
 הרבני ההריון המופלג בתו"א אוצר כל
 המדה ע"ה עשתה לה בנפוס והגיע גם
 לארצנו והעציבה את רוח כל מכוריו
 ומיודעיו ומה גם את לב האנשים אשר
 הכירו אותו מעת שלמד פה בשיבתנו
 הרמה וה' באמנה אתו. ופעולתו נזכר
 לטובה כי כ"פ הראה אהבתו מול
 ישיבתנו הרמה בכתב ובדיבור שכל
 פעם שפנו אליו לטובת הישיבה הרמה
 אמר הנני מוכן ומוזמן לצאת בכותבת
 הגסה דמיתבי' דעת ואחרון הביב שכתב
 באלל"ג יודישע צייטונג' התעוררות
 אודות בנין אונטערנאט וגדול המעשה
 חבירו לדבר מצוה.

ומה אומר ק"ך אהובי תלמידי
 ש"י הלא הצור תמים פעלו ויזכור לו
 זכותיו ופעולותיו שעשה לטובת הכלל
 ותנצבתיה ויעמוד לקץ הימין כ"ה.
 ואתה אהובי תלמידי ש"י וחוקת
 והיות לאיש יהוה ד' עם יוסף וה'י
 איש מצליח צלה ורכב ע"ד אמת ועונה
 צדק. כאוני נפש רבך הרו"ש הפין
 בהצלחתך.

הק' עקיבא בה"ג מחרשבים זצ"ל.
 ב"ה אונגדארף, עשיק ל"י ויצא יעקב
 מלמד שיצאת צדק עושה רושם זכרתי
 לך חסד נעורך לפיק.
 וראה בנחמה בעיר ה' שמה כבוד
 אהובי ש"י הרבני המופלג בתו"א
 מ"מ במעלות ומדות איש המדות
 כש"ה מ"ה יוסף גראסבערג נ"י.
 טיעף ערשיטערט פערנאדם אך

דער ארטהאדאקסער וידישקייטס-אידען
 טרייען פרעסעס.

דאהער זינד וויר שאן יעטצט אין
 דער לאגע דא פערדיענסטע דעם פער-
 בליבענען ע"ה פאללאויף צו ווירדיגען.
 דא אונפערברויכליכע דינגאבע צור
 ארטהאדאקסיע אונד דא אונבייגזאמע
 בעהאררליכקייט אויף דעם באדען דעם
 שולחן ערוך ווארען ביא איהם גע-
 פאארט מיט אונגעוואהנליכער גייסטעס.
 שארפע אונד מיט דער זעלטענען פא-
 היקקייט, דא גרונד-אידען אונד דא
 טאגעס-אנפארדערונגען דער ארטהא-
 דאקסיע אין דא ברייטע מאסעס
 צו טראגען. אונד דיעס אין איינער
 לייכטפאסליכען פארם. אהנע דאסס
 היעדורך דאס ליטערארישע ניוואך
 געליטען האטעט.

זיין אפגעניטליכעס ווירקען וואר מיט
 דער עדעלסטען בלומע דעם יודיש-
 מענטשליכען געמיטהעס. מיט דער אונ-
 פערפאלשטען פרינציפענט-טרייע צור
 אמונה הקדושה געשימקסט. אבער ניכט
 בלאס פאן זינער פרינציפענט-טרייע אים
 אפגעניטליכען עפענען ווילל אך
 היער שפרעכען.

דער פערבליבענע ע"ה געהארטע
 ניכט צו דעם קרייזע, דא זיך נור
 אים אפגעניטליכען ווירקען אלס עהר-
 ליכע יודען הינשמעללען. אין איהרעם
 פרוואט-לעבען אבער, אויף שריטט
 אונד טריטט קאנצעססאנען צו מאכען
 זיך בעמיסטיג דינקען! אלס אנ-
 פערוואנדטער וואר עם מיר געגאנגט
 מעהרערעמאלס אין זיינעם היימע צו
 פערקעהרען אונד דער עכט יודישע
 גייסט דער מיר דארט אויס אללען
 עקקען ענטגעגענע-שטראמטע פלאסטע
 מיר פאר איהם שטעטס עהרפארט
 אויך, איינע רעמיניסצענץ אויס מיינעם
 פרידעסטען יינגלינגסאלטער שטייגט
 פאר מיינעם גייסטיגען אויגע אויף. אלס
 אך זינער צייט אין פעסט וויילטע וואר
 אך אס שבת ביא ר' אר"י ע"ה צו
 טיש געלארען. נאך יעטצט איז דאס

דער פערבליבענע ע"ה געהארטע
 ניכט צו דעם קרייזע, דא זיך נור
 אים אפגעניטליכען ווירקען אלס עהר-
 ליכע יודען הינשמעללען. אין איהרעם
 פרוואט-לעבען אבער, אויף שריטט
 אונד טריטט קאנצעססאנען צו מאכען
 זיך בעמיסטיג דינקען! אלס אנ-
 פערוואנדטער וואר עם מיר געגאנגט
 מעהרערעמאלס אין זיינעם היימע צו
 פערקעהרען אונד דער עכט יודישע
 גייסט דער מיר דארט אויס אללען
 עקקען ענטגעגענע-שטראמטע פלאסטע
 מיר פאר איהם שטעטס עהרפארט
 אויך, איינע רעמיניסצענץ אויס מיינעם
 פרידעסטען יינגלינגסאלטער שטייגט
 פאר מיינעם גייסטיגען אויגע אויף. אלס
 אך זינער צייט אין פעסט וויילטע וואר
 אך אס שבת ביא ר' אר"י ע"ה צו
 טיש געלארען. נאך יעטצט איז דאס

דער פערבליבענע ע"ה געהארטע
 ניכט צו דעם קרייזע, דא זיך נור
 אים אפגעניטליכען ווירקען אלס עהר-
 ליכע יודען הינשמעללען. אין איהרעם
 פרוואט-לעבען אבער, אויף שריטט
 אונד טריטט קאנצעססאנען צו מאכען
 זיך בעמיסטיג דינקען! אלס אנ-
 פערוואנדטער וואר עם מיר געגאנגט
 מעהרערעמאלס אין זיינעם היימע צו
 פערקעהרען אונד דער עכט יודישע
 גייסט דער מיר דארט אויס אללען
 עקקען ענטגעגענע-שטראמטע פלאסטע
 מיר פאר איהם שטעטס עהרפארט
 אויך, איינע רעמיניסצענץ אויס מיינעם
 פרידעסטען יינגלינגסאלטער שטייגט
 פאר מיינעם גייסטיגען אויגע אויף. אלס
 אך זינער צייט אין פעסט וויילטע וואר
 אך אס שבת ביא ר' אר"י ע"ה צו
 טיש געלארען. נאך יעטצט איז דאס

Ne használjon mást, mint az **olcsó és „SAULIG“** t
 Folyékony fémlisztitót, mert tiszta növényzsírból készül és egyaránt használható tejes, zsíros és
 parve alpaca és ezüst kanalakhoz, tálcháoz, rézmozsárhoz, sparherd rézvereteihez stb. — Viszont-
 elárúsítóknak 36 doboztól feljebb fco-fco szállítok. — Megmintázott árajánlattal szívesen szolgálók.
Fellner Manó
 Szombathely.

A született vak

Egy római császár egykor a
 következő kérdést intézte Rabbi
 Josuához Chananja fiához: meg
 van írva a tí tanotokban, hogy
 I.-ten szava csupa igazság, ho-
 gyan lehetséges tehát az, hogy
 ő mindenben igazságos és csal-
 hatatlan, amikor szemünk előtt
 látjuk, hogy ártatlan emberek
 mint nyomorékok jönnek a vil-
 lágra. Vannak olyanok, akik szü-
 letésüknél fogva vakok, pedig
 nem követtek el semmi bűnt.
 Nem igazságtalanság-e ez?

Rabbi Josua így válaszolt: a
 jókat közülük I.-ten azért bünteti,
 hogy nagyobb legyen a ju-
 talmuk a tulvilágon, a rosszakat
 pedig azért, mert előre tudja,
 hogy megtagadják I.-tenüket és
 ezért megelőzi a bűnt. Ha aka-
 rod, meggyőzőlek, de bocsáss ren-
 delkezésemre ezer dinárt és két
 megbízható tanut. A császár úgy
 tett.

A bölcs erre a két tanuval ut-
 nak indult. Mindjárt találtak egy
 embert, aki született vak volt.
 Szólott hozzá: tudd meg, hogy
 a császár engem halálra ítelt, de
 mivelhogy pénz van nálad, 1000
 dinár, nálad hagyom és ha meg-
 menekülsz visszaadod nekem, ha
 pedig valami bajom támad, úgy
 legyen a tiéd. A vak kinyújtotta
 kezét és elvette a pénzt a két
 tanu jelenlétében, akiket a vak
 nem látott.

Miután a kitűzött idő elmulott,
 odajött Rabbi Josua a vak em-
 berhez és mondta: köszönöm jó-
 ságodat, add vissza nekem a
 pénzt, mert I.-ten segítségével

megszabadultam a császár kezé-
 ből.

Felelt a vak: esküszöm, nem
 tudom milyen pénzről beszélsz,
 nálam te nem hagytál semmit
 sem.

Ha így van, mondá R. Josua,
 akkor a császár elé idéztetlek.
 A császár előtt tagadta a vak
 a dolgot. A császár Rabbi Josuá-
 tól bizonyítékot kért, mire a két
 derék tanu megjelent és el-
 mondta az egész történetet. A
 császár megharagudott és elren-
 delte, hogy a vakot akasszák fel.
 Mikor utban voltak az akasztó-
 fához, odajött hozzá egy ember
 és azt sugta neki a fülébe: »lát-
 tam feleségedet, amint enyelgett
 egy férfival és azt mondta neki:
 »várd meg, míg férjemet fel-
 akasztják, akkor egybekelünk és
 megosszuk az ezer dinárt.« Ami-
 kor ezt a vak hallotta, elkiáltotta
 magát: semhogy az övök legyen
 vissza fogom adni a dinárokat.
 Szólt és hazabotorkált, vissza-
 hozta a pénzt.

Akkor azt mondta neki R. Jo-
 sua: Mit tettél volna még velem,
 ha nem lettek volna tanuim. Hát
 nem igazságos-e I.-ten, aki meg-
 engedí, hogy ilyen ember vakon
 születésék?

A császár szólt: Be kell lát-
 nom, hogy I.-ten ítéletében igaz-
 ságos és a büntetés kiszabásánál
 csalhatatlan.

Chibur Jofe után.
 Ha a cigány csirkét eszik: vagy a
 csirke, vagy a cigány beteg.
 Aki részegségében vétkezik, józan ál-
 lapotban kell vezekelnie.
 Jiddis közmondások

Rosenthal Lajos, Sárvár
 Ajánlja ujonnan villanyerőre berendezett, a sárvári orth. főrabbi úr
 felügyelete alatt álló **כשר kolbász-, füstölt-hús és minden-**
nemű hús-csemege árú gyáranak elsőrendű gyártmányait a
 legolcsóbb napi áron. — Viszonteladóknek megfelelő kedvezmény
 Szétküldés postán naponta kétszer. — Kívánatra árajánlattal szolgálók.

CÉLSZERŰ REKLÁM: CÉLSZERŰ HIRDETÉS!

Szőrmekabátok és szűcsárúk
Bodnár József szűcsmesternél
 Budapest, V,
 Nádor-u. 15
 Telefon: T. 12-79.
 Csak képesített szűcsnél vásároljon!

H I R E K

NAPTÁR

שבת פ' וישב כ"א כסליו.

kezdete (Bpest): 3 óra 55 p.
kimenetele „ 4 „ 40 p.

— Szerda Chanuka 1. napja. —

— **Az országos orthodox közp. bizottság ülése**, amelyre a központi iroda a bizottság összes tagjainak a meghívókat az elmúlt szerdára szétküldötte, elhalasztódott, mivel a tanácskozások egyik főtárgya az ismert új felsőházi törvény, amely szerint a főrendiházba a zsidóság képviselőitől egy orthodox és egy neolog lelkész választandó be. Mivel az ezen törvényről intézkedő *Végrehajtási Utasítás* késik, szükséges volt az ülést az utolsó percben elhalasztani.

— **Választmánykiegészítés a budapesti aut. orthodox izr. hitközségben.** A módosított alapszabályok alapján a hitközség közgyűlése folyó évi november 28-án vasárnap reggel fél 9 órakor a hitközség házában (VII., Dob-u. 35.) a választmány kiegészítését és a képviselőtestület megválasztását eszközölte. A szavazás csakis személyesen és kizárólag a szavazási helyiségben, a választás napján, november hó 28-án átteendő hivatalos szavazólistával, titkosan történik.

— **Királyi emlékünnepele.** Ő Felsege I. Ferenc József boldogult királyunk elhalálzásának 10 éves évfordulóján a budapesti aut. orth. izr. hitközség november hó 21-én VII., Kazinczy-uccai teljesen kivilágított főtemplomában ünnepélyes gyászistentiszteletet tartott, amelyen a hitközség képviselőtestülete óbudai Freudiger Ábrahám hitk. elnök vezetése alatt és szá-

mos résztvevő résztvett. Ez alkalommal Hartmann főként mély áhitattal szoltárokat adott elő és tiszt. Sussmann Viktor rabbi a nyitott frigidáda előtt megható lelkiüdv- és kadis imát mondott.

— **»Balthazar-banda«.** Evvel a szalonképes kifejezéssel élt egyik választási beszédében Wolff Károly, az udvarnagyi bíróság elnöke. Az előkelő úr a „piszkos Balthazar-banda“ szétugratásáról beszélt. Ez a tónus nagyon elszomorító, de ránk zsidókra mégis vigasztaló. Miért haragudjunk mi a kurzus matadoraira, ha a zsidókról tücsköt, bogarat összebeszélnek, ha még a keresztény felekezet egyik főpapját és csoportját ilyen kifejezésekkel illetik? S miért ne viseljük el a zsidó gölusz, ha az igazi fajmagyar reformátusok egy részét is zsidókként akarja kezelni Wolff, az osztrák származású fajmagyar?

— **A Bész Hamikdos a Népszövetség előtt.** A Népszövetségnek mandátumbizottsága, mely tudvalevőleg arra alakult, hogy ellenőrizze, miképpen teljesíti kötelességét Anglia és Franciaország a rábizott mandátum-területen: Palesztinában, Szíriában, Mezopotámiában, a legutóbbi ülésen érdekes üggyel foglalkozott. Egy dr. Breszlauer nevű ur azt az ajánlatot tette, hogy építeni kell Jeruzsálemben, egy nagy templomot, amely Salamon király templomának, a Bész Hamikdosnak mása volna. A bizottság az irattárba helyezte az egész petíciót.

— **A burkolt numerus klauzus gyilkos hóse.** Románia behozta a burkolt numerus klauzust olyan alakban, hogy az érettségizett ifjaknak külön felvételi (baccalaureatusi) vizsgát kell tenni. A legutóbbi csernovitz-i vizsgán a jelentkezett zsidó diákok 80%-a elbukott. E miatt nagy tüntetést

rendeztek, sőt állítólag az egyik tanárt meg is verték. Törvényszéki tárgyalásra került a dolog. Vádlottként szerepelt 14 zsidó diák, a legfiatalabb 14 éves volt, a legidősebb 20. Az első tárgyalási nap végén odalépett az egyik vádlotthoz Dávid Fálíkhhoz egy Jassyból odautazott Teutu 21 éves hülligán-diák, kivette a revolverét és közvetlen közlelől lelötte. Mikor lefogták, nyugodtan kijelentette, hogy azt olvasta, hogy a román tanárokat a zsidó diákok kigunyolták s ezért a főbűnösön bosszút akar állni. Most Csernovitzban nagy az izgalom afőllött, vajjon mi lesz a gyilkos diákkal, milyen kitüntetésben részesül majd?

— **Az Agudasz Jiszroél közből.** November 15-én az intézőbizottság Bécsben ülést tartott. Referatúmatokat tartottak többek között *Ungar* nagyszombati orthodox rabbi a Keren Hatojro és a nevelés ügyéről, dr. Pollák Joél az ifjusági mozgalomról, Rosenheim elnök a palesztinai kérdéstről, Ch. I. Eiss az orthodox sajtóról. — S. Jacobson Hamburgból a Keren Hatojro érdekében bejárta egész Hollandiát igen nagy sikerrel.

— **Rabbiválasztások.** A miskolci szefard hitközség egyhangulag rabbivá választotta Gottlieb Jakab rabbit. — A diósgyőri orthodox hitközség Stein Ferencz rabbit választotta.

— **Vendégszónoklat Pápán.** Wider Salamon, rabbi, a nyiregyházi orth. rabbi veje, aki az utóbbi szombatot Pápán töltötte, az elnökség felkérésére magasszárnyalású beszédet tartott a nagy Bészhamidrásban. A nagy tudású rabbi a Charifuszt a Schiur Chevránál legutóbb előadott tárgyból vette és kitűnő szónoki tehetségével másfél órán keresztül gyönyörködtette a nagy hallgatóságot.

— **Rabbik jubileuma.** a budai izr. kongr. hitközség egyszerre ülte meg dr. Kiss Arnold vezető főrabbi és dr. Edestein Bertalan főrabbi 25 éves működési jubileumát. A jubilánsok mindegyike a magyar zsidóirodalom jeles művelője.

— **A dunaszerdahelyi rabbiviszály.** A „ZSIDÓ UJSÁG“ megírta már, hogy választott bíróság fog dönteni a felett, vajjon az elhunyt főrabbi fia: R. Hillel követhe-e apját a rabbiszékben. — A választott bíróság tagjai: a pozsonyi, nyitrai és érsekújvári főrabbi. Helyzetük igen nehéz lesz, mert már most is, mielőtt még összeültek volna, azt hangoztatják ellenük, hogy mindannyian ellenségei voltak az elhunyt főrabbinak és így nem lehetnek elfogulatlanok fia utódlása tekintetében. Ilyen viszonyok mellett a választott bíróság működése ugyszólván illuzórikus.

— **Elhunyt a Keszav Szófier házi bócherje.** Pozsonyban most hunyt el R. Jecheskel Schlinger, aki fiatalabb éveiben a nagyhirű Keszav Szófier-nak volt haus-bócherje. Nagy részvétellel temették.

— **A zsidó mint bűnbak.** Kattovitzban, az azelőtt Németország-hoz, most pedig Lengyelországhoz tartozó városban a minap folyt le a városi képviselőválasztás. Volt egy zsidó lista is, amelyre azonban a zsidó szavazatok csak egy töredéke esett. A többi zsidó szavazat feloszlott a német és a lengyel lista között. Lezajlott a választás, s most a lengyelek is, a németek is árulással vádolják a zsidókat, mert nem szavaztak rájuk.

— **Meghalt Bánóczi József.** Az izraelita tanítóképzőnek közel 4 évtizeden át működött igazgatója mult szombaton elhunyt és hét-főn temették nagy részvétellel

— **Rabbijubileumok Jugoszláviában.** Az eszéki neolog hitközség dr. Ungar Simon 25 éves működését ünnepelte. Dr. Ungar előbb Szekszárdon működött. Zombor hitközsége pedig dr. Fischer Mihály rabbijának 40 éves jubileumát

ülte. Mindkét ünnepélyen megjelent Dr. Alkalay Izák, a jugoszláviai birodalmi főrabbi, akit a helyi hatóságok egyházfelügyelőnek járó tisztelettel fogadtak.

— **Rituális felügyelet nélkül készített keksz tréfo.** A pesti rabbinátus a következő figyelmeztetést teszi közzé:

בעה"ה
אוהרה להסיר מבשול!
הנגו מודיעים לאהבני הוראים והרדים לרבר
ה' עמי ידועה ברורה שכל מעשה אופה הנקרא
"קעקס" הנעשה בלי השגחה מעולה הוא
מעורב בשומן איסור וישור נפשו ורחק
ממנו.
בואפעסט ייעא לסי עי"כ לא יאכלו בני
תרפ"ו לפ"ק.
בית דין צדק
דקהל יראים בואפעסט יצ"ו.

Magyar fordítása:

„Figyelmeztetjük a vallás törvényeit tartó hitfeleinket a legnyomatékosabban arra, hogy mindenféle keksz, amely nincs felügyelet alatt, vallásilag tilos zsiradékkal készül és ezért tartózkodjék fogyasztásától minden vallásos ember“. — A budapesti aut. orth. hitk. rabbinátusa.

(Ezzel kapcsolatban felhívjuk t. olvasóink figyelmét jelen számunk Weisz Mór budapesti cég hirdetésére. Szerk.)

— **Halálesetek.** Péntek délelőtt temették a tokaji orthodox hitközség tudós, példás vallásossága sóchetjét: Lissauer Salamont. 35 esztendeig működött a hitközségben, pár nap előtt megbetegedett, budapesti kórházba került, ahol elhunyt. Miután hazahozatták és óriási részvétellel temették. Bucsuztatták Moskovits Salamon rabbi, Schück Bernát temesvári főrabbi és fia: Lissauer Dávid (Nagyimihályról.)

Mint Sátoraljauhelyről jelentik, ott a Jizmach Mojse szerzőjének

unokája: Teutelbaum Lejbis 80 éves korában elhunyt. Az ujhelyi szefard hitközség oszlopos, általánosan tisztelt és vallásos tagja volt. Temetésénél szónoklatokat tartottak Meisels szefard hitközségi rabbi és Friedländer olaszlisztkai főrabbi.

CSALÁDI HIREK

F. hó 21-én, vasárnap tartotta esküvőjét Schmalhausen Lipót lapunk munkatársa Zwiebel Lili kisasszonnyal, a zsufofólásig megtelt templomudvarból kiszorolt a násznép és benépesítette a közeli uccákat. Testületileg jelent meg a budapesti orth. hitközség választmánya és előjárósága élén óbudai Freudiger Ábrahám elnökkel a Chevrah Kadischa választmánya és előjárósága élén Dr. Friedmann Izidor elnökkel. A megjelent előkelőségek között láttunk a lengyel követésget testületileg, a Közp. Iroda, a rabbikar diszei és még számosan a zsidó közélet vezetőférfiai közül. Az örömszülők Zwiebel Selig és Schmalhausen Salamon ezuton fejezik ki köszönetüket a megjelent vendégeknek.

Banda Ilonka (Rákospalota) és Weber Sándor (Németország) f. hó 16-án házasságot kötöttek.

DR. A. OETKER,
Budapest, VIII., Conti-u 25.

Hajszálakat

hölgyek arcáról, karjáról
végleg kiirtja felelősséggel

Pollák Sarolta
Budapest, Andrásy-ut 38.

„Miracle“

hajlétválto-
szo szétkül-
dése utatás-
sal.

Összes szépséghibák kezelése. (Arcápolás olcsó bérletrendszerrel). Szemölcsirtás. Fagykezelések. (Kérje legújabb prospektusom.)

RETORTA ÉS BOGSA
Köszén FASZÉN Tűzifa
WEISZ és VIDOR
Budapest-Jézseivárosi pályaudvar.
Telef.: J. 11-31, J. 114-27 és J. 72-79. — Kőbányai-út 8. (Ganz-gyárral szemben.)

A Báálsem háromszoros nevetése

Egy péntek estén, mikor Báálsem tanítványai körében épen kiddust mondott, komoly arca, mint egy belülről jövő fény által felvilágult és nevetni kezdett. A tanítványok körülnéztek a szobában, majd egymásra néztek, de nem volt semmilyen dolog, mely e nevetésnek okozója lehetett volna. Egy kis szünet után a Mester újból nevetett, úgy mint az előbb, gyermeki vidámsággal és csendüléssel. Egy kis pillanat múlva harmadszor hangzott fel a nevetés.

A tanítványok szótlanul ültek az asztalnál. Szemükben ez az eset érthetetlen volt. Mert ismerték a »Mestert« és tudták, hogy az ő lelke nem egykönnyen adja át magát oly megindultságnak. Így csak sejtették e vidámságnak ismeretlen okát és szerették volna megtudni, de senki sem merészkedett ez irányban kérdést intézni Báálsemhez. Ezért szereiket a köztük ülő R. Wolf-ra irányították, hogy ő kérdezze mily okból nevetett. Mert az volt a szokás, hogy R. Wolff sabbosz kimenetelkor, ha Báálsem a szobájában pilent, odament és megkérdezte, hogy sabbosz folyamán mi történt.

R. Wolf bement és megkérdezte: »Engedd, hogy megtudjuk, hogy a tegnapi nevetésnek mi volt az oka. Ekkor szól a Báálsem: »Tudjátok meg hát, honnan jött tegnapi vidámságom. Legyetek készek velem eljönni és megtudjátok.«

Erre meghagyta a szolgának, hogy fogja be a lovakat, mert mindig az volt a szokás, hogy sabbosz kimenetelkor egy kicsit otthagya a várost, hogy a szabadban egy kis utazást tegyen. Tanítványaival beszállt a kocsi és nem fordultak egy kis idő múlva vissza, mint máskor, hanem egész éjjelen át utaztak hallgatagul a sötétségben. Reggelre megérkeztek egy helyre és Báálsem a helység előljárójánál megállította a kocsit. Miután megtudták megérkezését, a helység összes zsidói nagy tisztelettel körülfogták a házat. Ő azonban senkit sem vett észre, hanem megparancsolta az előljárónak, hogy hívassa elő Sabba-

taít, a könyvkötőt. Erre ez elégedetlenül felelt: »Mester, mit akarsz tőle, ki egy jelentéktelen ember községünkben. Valóban mindenki tudja, hogy ő igen derék zsidó, de sohasem hallottam róla, hogy értené valamit szent dologhoz. — »Mindegy« felet a »Mester« »az én akaratom, hogy hívjad.« Elküldött érte és ő jött. Szerény, szürkehajú öreg volt. Báálsem meglátta és szól: »Feleséged is jöjjön!« Nemsokára az is megjött.

»Nos« szól a »Mester« meséld el nekem, hogy az utolsó szombat estén mit csináltál, a tiszta valóságot mondd, ne szégyenkezz és ne titkolj el semmit.«

»Uram«, válaszolt az nem akarok eltitkolni semmit; vétkeztem és kész vagyok arra, hogy kezdeből vegyem át bűnhődésemet, mintha az I.-tentől jött volna.

Lásd az összes napokon, melyekkel az Ég megajándékozott, munkám után élttem. Valamikor áldás is volt munkámon és egy kis vagyont birtam magamnak félretenni. Kezdetből fogva az volt a szokásom, hogy csütörtökön feleségem elment, hogy a legnagyobb gondossággal vásárolja be a szombati megünnepléséhez szükséges dolgokat: a lisztet, húst, halat és gyertyát. És ha erev sabboszkor eljött a 10-ik óra, otthagytam munkámat és a templomba mentem, hogy mincha ifjuságomat elmondjam. Így tettem ifjuságom óta. Most azonban, midőn öregedni kezdek, a szerencse keze elfordult tőlem, birtokom kisiklott kezemből és erőm is elhagyott, így a munkámból nehezen bírok ennivalót keresni. Most egy keserű gondterhes életet élek és sokszor nem vagyok képes, hogy az összes szombati szükségletemet a hét ötödik napján beszerezem, ahogyan ez háztartásunkban szokás volt. Azzal vigasztalódom, hogy bármi is ér engem, egyet nem kell abbahagynom — a sabbosz előtti napon tíz órakor a templomba mehetek imám elvégzésére.

Most figyelj »Mester«, az utolsó sabboszra az előtte való napon egy fillérem sem volt és szegény feleségemnek lábájában egy parányi liszt sem volt található. Egész életemen át nem szo-

rultam más ember segítségére és ezen a napon sem akartam koldulni és másnak a küszöbét átlépni. És szívemben elhatároztam, hogy inkább sabboszkor böjtölök, minthogy mástól adományt kérjek. De félttem, hogy feleségem nagyon szívére veszi, hogy még egy gyertya sem látható majd égve az asztalon és hogy majd egy kis barbeszt és halat a szomszédoktól elfogad. Azért azt mondtam neki, hogy ígérje meg, hogy senkitől nem fogad el segítséget. Még akkor sem, ha szükséges. Mert értesed »Mester«, a zsidók kik között lakunk, jószívűek és nehezen törődnek abba bele, hogy a mi asztalunk üresen álljon. És feleségem megígérte ezt nekem. Mielőtt a templomba mentem volna, szólottam hozzá. Ma egy picit késni fogok, amíg este lesz, mert ha a többiekkel együtt jövök és azok látják, hogy nálam nem ég gyertya, megkérdeznék az okát tőlem és én nem tudnék nekik mit felelni. Ha azután később megjöttem, fogadjuk szeretettel, azt amit az Ég nekünk szán. Így szólottam vigaszul feleségemhez. Ő otthon maradt, kitakarította a házat, minden sarkot és szegletet kispert és miután főznie nem kellett, sok ideje maradt és egy öreg szekrényben fekvő sárgult ruhákat kezdte kefélni. Ekkor a régi elhasznált ruha között egy kabátujjat talált, melyet már régebben elvesztettnek hittünk. Ezen a ruhadarabon azonban egy pár virágalku gomb volt, arany és ezüst szálakból, amilyen díszítéseket régi ruhákon látni lehet. Feleségem ezeket hamar levágta, az ötvöshöz vitte és ez adott annyi pénzt, hogy a sabboszi szükségleteket kilehetett vele elégíteni. Erről én nem tudtam semmit.

Este, amikor a nép a templomból már kiment, én lassan a hosszú, szűk utcán át házam felé tartottam és már messziről láttam a gyertyát. Én azonban erre nem figyeltem és gondoltam: lám, öreg a feleségem, női szokás szerint cselekedett és nem bírta magát visszatartani, hogy valamit el ne fogadjon. Beléptem és az asztal meg volt terítve. Rajta barchesz, hal sőt még bor és, hogy

Eszter Chiera Történeli elbeszélés

Írta: **Dr. Leßmann M.** — Fordította: **Ben Kalonymosz**

Az eddigi 19 közlemény tartalma: Murad szultán udvarában, mint orvos és diplomata tekintélyes szerepet játszott Salomo Askenazi, aki nőül kérte Eszter Chierát, a szaloniki főrabbi leányát. A szultán halála után Szinan nagyvezér megbukott és az új szultán kezét úgy akarta megnyerni, hogy elraboltatta Esztert és a hárembe szállíttatta. A fiatal III. Mohammed szerelemre lobbant iránta és nőül akarja venni. És, hogy az új szultán Eszter szerelmét elnyerje, minden kívánságát teljesíti, Hűséges nevelőnőjét, Hannát, akit a rab-szolgaságon megvett egy általa régebben visszautasított török, kiszabadítja s melléje rendeli szolgálatra. Eszter politikai beszélgetést kezd a szultánnal s figyelmezteti a kormányzás sok hibájára. A beszélgetésről tudomást szerzett Ferhad nagyvezér és hatalma megmentéséért összeesküvést sző Eszter ellen.

»Mester«, mikor ezt hallottam, szemembe könnyek gyűltek, oly nagy volt a szívemről jövő örömem. Leborultam Uram előtt és megköszöntem, hogy sabboszra gondolt. Láttam feleségem jó arcát, melyről boldogságom visszatükrözött. Erre melegen lett, elfelejtetem a gondterhes napokat megfogtam feleségemet és a szobában körben táncoltam vele. Amikor a levest megettem, még könnyebbnek éreztem magam és vidámságomban és örömben másodsorra táncoltam. És mikor az utóélet is megélttem, örömben harmadszorra per-düstem. Nézd »Mester« boldogságom oly nagy volt, mert az adomány nem embertől, hanem I.-től jött. Ha azonban bár Isten dicsőítésére tettem, méltatlan balgaság volt tőlem az asszonnyal táncolni. Ugy írj elő nekem vezeklést s teljesítése nem fog rajtam mulni.

Itt elhallgatott Sabszaj a könyvkötő. Báálsem pedig tanítványaihoz szól: Tudjátok meg! Az ég seregei velük új-jogtak és velük táncoltak és aranyos öröm sugárzott a Ganédenben e két öreg öröme miatt . . . És én, ki mind ezt láttam, nevettem velük együtt — háromszorosan.

Buber nyomán L. E.

JÓKARBAN LEVŐ

ספר תורה

mérvadó המספר-ral 5 millióért eladó.

VIII., Déry-u. 14., II. 4.

Parókat

elsőrangú, orthodox asszonyaink csakis JETLEB elismert speciálistánál vásároltatnak és fésültetnek. Budapest, IV., Párisi ucca 2.

csak fenn birodalmunk. Amint a tartományfőnökök nem érzik az oszmanok hatalmát, megtagadják az engedelmisséget. És a szétforgácsolt birodalmon az európai hatalmak fognak osztozkodni. Az utolsó oszmannak élni kell!

Az ősz főpap szavai rendkívüli hatással voltak. Ellenmondani senki sem mert. Fanatikus tűz szikrázott szemükben arra a gondolatra, hogy a próféta birodalma gyaurok kezébe kerülhet.

Az utolsó oszmannak élni kell! — ordították mind.

De a ravasz Samsi nem nyugodott. A mufti szuró tekintete sem hozta zavarba.

— Hát nincs más ember, aki méltó a trónra? Az én ereimben is fejedelmi vér kering. Engem inkább illett a trón, mert Kizil Achmed a szultán ősapja az én családomtól bitorolta a trónt.

A tanácskozók csak most vették észre, hogy Samsi miben töri a fejét. Felugráltak helyeikről és hadonázva kiáltottak Samsi felé.

— Padisa akarsz lenni? Soha!

— A fejedelmekbe kerül majd e játék. — felelt Samsi pasa.

A kedélyek már igen izgatottak voltak. Talán birokra is mentek volna, ha nem lép ismét közbe a mufti, kinek a pusztá szava is csillapítólag hatott.

— Az utolsó Oszman életét, életem árán is megvédem. — méondá ifjui hévvel.

— Mi is! Allah minket úgy segéljen!

— Barátaim — vevé át a szót hosszú szünet után Ferhad — ne civódjatok, mikor mindnyájan veszélyben vagyunk. Az én ter-

Felhívom t. Cim figyelmét, hogy a 20 év óta fenálló

PAPPER DEZSÓ BUDAPEST, VII., Dob ucca 19. szám.

cégnél a következő la. minőségű orth kóser árut kaphat gyári áron: L. Schmerling-féle sveici dóbozos sajtót, valódi sveici ementháli sajtókat, valamint legjobb belföldi vikória kóser sajtót, lipói módra készült turót, leveskockát, kóser bsokoládét, „Hungária“ kóser szappant, ceres ételzirt stb. Chanuka gyerta lerakat. — Nayonta postai szétküldés.

ve az volna, hogy cselédségünk által tudttára adjuk a népnek, hogy mily veszedelem fenyegeti az igazhitűek országát. Még az ujjunkat sem kell megmozdítanunk s már is talpon lesznek a hevülékeny spahik, hogy megszabadítsák az országot e zsidó lánytól. Betörnek a házába s igen könnyen végeznek vele? Kite? Senki! Ki szervezte? Sosem lesz kitudható. Hol ezer kéz van, ott nem lehet egyet büntetni.

Samsi akart szólani. De társai nem engedték szóhoz jutni. — Ki a király gyilkosa! — ordítottak feléje.

Csak a mufti intésére csillapodtak le a kedélyek.

— Ferhad barátom igen okosan beszélt, de megfedekezett arról, hogy csak addig szent a béke, amíg mindnyájunk felett ott lóg a kard. De ha fejünk felett elmúlik a veszély, annyi felé huztok majd ahányan vagyunk. Ferhad is akar majd nagyvezér lenni, Szinán is. Ferhad majd érti a módját, hogy hogyan kell a padisa füléhez jutni, hogy Szinán emberei a spahik voltak a tettesek. És Szinán feje nem sokáig lesz a helyén.

— A próféta szakállára igaz van Samsinek — szólalt meg Szinán, kinek szavát az egész idő alatt alig lehetett hallani. — Kövessék el a janicsárok a csinyt — Nekem is kedves az élet! — szabadkozott a janicsár aga*) — A leghelyesebb lenne, ha a polgárok törnének a háremre.

— Én sem akarok bűnbak lenni! — hárítá el a polgármester magáról a feladatot. — Hadd bocsulják meg a softák,**) az igazhívők vallásának meggyalázását. — Én sem akarok a selyemzsinóron lógni — felelt a mufti. Samsi még egy utolsó kísérletet próbált tenni, talán sikerül még a terve.

(Folyt. köv.)

*) fővezér, **) papok.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: **Groszberg Jenő**

שִׁדּוּךְ הַגּוֹי

die auch von 4 Bürger geprüft sind, Zeugnisse besitzen, angenehm Stimme haben, können bei mir die und Vorbeterkenntnisse erlernen, und hier als wie auch Matrikelführer, Religion-Lehrer als mein Nachfolger amtiert werden. — Heiratsfähige, welche מושלמת בעלת נערה מיוחסת, מושלמת בעלת נערה מיוחסת suchen, mögen bis Ende I. Jahr 1926. ihre Anträge einsenden an **Taub Mór Nógrádkálló, Kossuth Lajos-utca 30.**

Pályázatok

Minden szó egyszeri beiktatása 2000 vastagon szedett betűkből 4000 korona. Pályázatok felvételnek: Sip ucca 10. Hirdetések dija előre fizetendő.

Nederlandsch Israëlietische Gemeente 's-Gravenhage (Haag, Niederlande, Hollandia)

Pályázatot hirdet főkantori állásra.

Az állás össze van köve négyezer hollandi forint fizetéssel. Ehhez járul öt, két-évenként emelkedő pótlék, egész ötszáz holland forint erejéig. Pályázótól megkivántatik: a héber nyelv pontos ismerete és jó kiejtése, az imák, a pijutim és szelichesz szövegének megértése, valamint jártasság az összes, az előimádkozónak szükséges rituális szabványokban, nemkülönben elegendő zenei képzettség. Előnyben részesülnek azok, akik a Tórárt hagyományos kantillációval (negino) előadni tudják. Pályázók, akik nem idősebbek 45 évnél és hajlandók magukat orvosi vizsgálatnak alávetni, felkéretnek, hogy pályázataikat az összes referenciákkal együtt a fenn írt címre legkésőbb 1926. dec. 1-ig adják be.

1926. október 25. 's-Gravenhage, 17 Marchesvan 5687.

Az elnökség nevében: **A. H. Edersheim,** elnök **Mr. C. B. van Baren,** titkár

Templo megyesület Garay-utca 48., pályázatot hirdet egy vallásos, jó-hangu előimádkozói állásra. Fizetés megegyezés szerint.

Ajánlatokat Knöpfler elnökhöz.

Célszerű reklám: célszerű hirdetés.

Az egri orth. izr. anyahitközség pályázatot hirdet egy **שושן ובודק מומחה וירא שמים מרבים וקורא** és kitűnő előimádkozói állásra.

Javadalmazás: fix fizetés megegyezés szerint, azonkívül lakás, fél sechita és a szokásos mellékjövödelmek.

Kort, családi állapotot stb. feltüntetendő pályázati kérvények, — melyhez három elismert orth. rabbittól nyert képesítvények melléklendők — alulírottához nyújtandók be. Mohel előnyben részesül. Utiköltség csak a meghívottnak térítetik meg.

Eger, 1926. nov. hó.

Benedikt Nándor Reiner Adolf s.k. jegyző. elnök.

A komádi-i orthodox izraelita hitközség pályázatot hirdet egy sóchet ubódek és jó előimádkozói állásra. Fizetés megegyezés szerint. Pályázhatnak negyvenöt éven aluli magyar állampolgárok, kiknek három elismert orthodox rabbittól képesítésük van. Mohel- és rabbiképesítéssel bírók előnyben. Utiköltséget csak a meghívottnak térítünk meg. Kellően felszerelt kérvények a hitközségi elnökség címére küldendők be.

Komádi, Bihar megye, 1926. nov. 21. **Schwarz Sámuel** hitk. elnök.

A bácsalmási statusquó-ante izr. hitközség pályázatot hirdet egy metsző-sámesz állásra.

Pályázhatnak 40 éven aluli, kis családu, oly magyar honpolgárok, kik kellemes hangu előimádkozók és kiknek 3 elismert orth. rabbittól sochet ubodek vekore képesítésük van. Mohel előnyben részesül.

Javadalmazás, lakás, kerttel, 10 métermázsa fa, 15 millió korona évi készpénzfizetés, fél sechita és a szokásos mellékjövödelmek.

Pályázatok, képesítést, eddigi működést, kort és családi állapotot feltüntetendő okmányokkal felszerelve a fenti izr. hitközség elnökségéhez küldendők be.

Utiköltséget csak a meghívottnak térítünk meg.

Az állás 1927. január hó 1-én foglalandó el.

Bácsalmás, 1926. nov. 8.

Gross dr. Bápa Arnold hitk. jegyző. hitk. elnök.

A hirdetésekben említett kaszusz tekintetében a szerkesztőség semmi felelősséget nem vállal.

Szenzáció!

Hajszálak

végleges eltávolítása felelősséggel, kenőcs csel. — Képzett arcápolás minden arc-tisztatlanságnál. — Szemölcsirtás. — Gyors-hatású szeplőelleni krémek. Postai szétküldés.

KOVÁCSNÉ KOZMETIKÁJA
Rákóczi-ut 86. I. emelet.

MENORÁK
különböző nagyságban gyári árban kaphatók
MIKA rézárugyárban

Budapest, VII, Kazinczy-u.47.

Telefon: József 128-27.

Legszébb és legolcsóbb Chanukai ajándék

Dr. Lehmann világhírű regénye

a BOSZTANAI

kapható kiadóhivatalunkban. Ára kivételesen **diszkótésben 30.000 K helyett csak 25.000 K.** — Több példány vételénél, vagy viszonteladónak megfelelő árendedmény.

Kérjen árajánlatot!

Butorolcsóság

Egyszerű és műbutorokban, hálók ebédlők, szalngarnitúrák matraczok, sezlónok, könyhaberendezések.

RÉSZLETRE IS!

KLEIN D., Kisdiófa ucca 16.

Fenákel Jónás

zsir és baromfi kereskedése az orth. rab-biság felügyelete alatt.

Budapest, VII., Kazinczy ucca 52-54. Naponta friss áru. Házhoz szállítás. Telefonhívó J. 34-76.

Weisz Mór Budapest, VII., Dob-u. 22.

Következő gyártmányok kaphatók: **Albert- és Consum-keksz, teasütemény, piskóta, kétszersült.**

Telefon: J. 123-65. **ארטה כשר תחת השגחת בית דין צדק דקהל יראים בודאפעסט.** **ארטה כשר** **תחת השגחת בית דין צדק דקהל יראים בודאפעסט.** **ארטה כשר**

Értesítjük vidéki vevőinket, hogy **virslí és kolbászárú**

gyártmányaink oly tartósan készülnek, hogy dacára a rendkívül enyhe őszi időjárásnak, garantáljuk, hogy azok a legfrisebb állapotban érkeznek meg. — Saját érdekében kérje a legujabban megjelent árjegyzékünket.

Tisztelettel **REBENWURZL**

Libaszalámi különlegességünkre különösen felhívjuk b. figyelmét. **orth. כשר** szalámi- és füstölthúsárugyár **Budapest, VI, Laudon ucca 3. sz.**

Skrek Lipót orth. כשר szalámi és kolbászárú gyártmánya! elismerten a legjobb!

A gyárüzemnek teljesen **új berendezésénél** fogva módjában van a lehető **legjobb** árut a **legolcsóbb** árban szállítani.

Vidékre utánvételes postacsomagszállítás, a rendelések azonnal külön postajáráttal expedáltak.

Kérje még ma **legujabb őszi árjegyzékünket**, mely mindenről tájékoztatja.

A közeljövőben piacra kerülő **libaszalámi különlegességünk** a szezon kiemelkedő eseménye lesz!

Több **füstöltáruspeciálítás** előkészítés alatt.

SKREK-SZALÁMIT követeljen minden orth. élelmiszerüzletben!

Gyár és főzlet: **VII., DOB UCCA 27.** Telefon: J. 124-17.

